

Branje in aktivnosti s pomočjo živali

Reading and Animal-Assisted Activity

Natalija Mikuletič

UDK 028.5:615.85

Izvleček

V prispevku je izpostavljeno dejstvo, da mladi v današnjem času vse manj berejo, šolski knjižničarji pa jih lahko na različne načine spodbudijo k branju in branje napravijo privlačnejše. Zgodbe, opisane v knjigah, velikokrat že same ponujajo možnosti za popestritev branja. Tako je opisan primer, ko so na šoli branje knjige *Nebo v očesu lipicanca* avtorice Dese Muck popestrili z ogledom lipicancev in izvedli različne aktivnosti s področja aktivnosti in terapije s pomočjo konja. Znano je, da živali na različne načine pozitivno vplivajo na ljudi, tudi na učence in njihovo učno uspešnost, zato se vse pogostejše uporabljajo tudi v izobraževalnih ustanovah. Po svetu je delo s terapevtskimi živalmi v šolah že marsikje priznana metoda izobraževanja. Tudi v Sloveniji je znan inovacijski projekt Terapevtski pes v šoli oziroma Mreža šolski pes. Zelo razširjeno je tudi Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke in program R.E.A.D., ko člani v okviru svoje dejavnosti obiskujejo vrtce, šole in knjižnice ter nudijo pomoč otrokom pri branju.

Ključne besede:

branje, motivacija za branje, aktivnosti s pomočjo živali, program R.E.A.D., terapija s pomočjo konja, aktivnosti s pomočjo konja

Keywords:

reading, motivation for reading, animal-assisted activity, R.E.A.D. (Reading Education Assistance Dogs), equine-assisted therapy, equine-assisted activity

Abstract

The article discusses the fact that young people today are reading less and less. School librarians try to encourage them with various ways to make reading more attractive. The stories in the books often offer opportunities to enrich the reading, for example, the book *Nebo v očesu Lipicanca* [The Sky in the Lipizzaner's Eyes] by Dese Muck can be enriched by visiting Lipizzan horses. There, young people can try various activities and therapies with horses. Animals have many positive effects on humans, and on students and school achievements, so, they are also increasingly used in educational institutions. Working with therapeutic animals in schools is already a recognized method of education worldwide. The innovation project "Therapy Dog at School" or "The School Dog Network" is also known in Slovenia. The Slovenian Society for Dog-Assisted Therapy "Tačke pomagačke" and the "R.E.A.D." programs are also very widespread. As part of their activities, they visit kindergartens, schools, libraries and offer help to children in reading.

UVOD

Mladi danes redkeje berejo knjige kot so jih nekdaj. Vzroke za to vidimo v množici sodobnih naprav, ki so jih dobesedno zasvojile. Včasih smo med vsakodnevnimi prizori videli dijake, zatopljene v knjige, ki so se le s težavo uprli napeti in privlačni zgodbi. Neredko se je zgodilo, da so sledili napeti zgodbi tudi skrivaj pri pouku. Tudi danes so dijaki zatopljeni, a ne več toliko v knjige, ampak v svoje (pametne) telefone, ki jim omogočajo, da so neprestano v stiku z vsem in z vsemi. Ves čas so dosegljivi in vedno sredi dogajanja, čemur se ne morejo upreti, kot se bralec ne more upreti zanimivi in napeti knjigi. Značilnost teh novih medijev je tudi, da ustvarjajo potrebo po vedno novih in novih dražljajih in tako vodijo v zasvojenost.

Novi zasloni mediji so privedli do razmaha načina branja, ki mu pravimo skimming ali preletavanje. Za preletavanje informacij na spletu je značilno, da se nanje odzivamo refleksno, brez razmišljanja. In kot v nadaljevanju pravi v svoji knjigi Miha Kovač, s takim branjem ni nič narobe, saj je to odlična tehnika za iskanje informacij, postane pa problematično, ko »izpodrine druge, bolj poglobljene načine branja, ki poglobljajo in širijo naše besedišče in nas učijo analitično misliti ter imeti kritičen odnos do medijskih manipulacij« (Kovač, 2020, str. 41).

Da bi mlade motivirali za branje in jih vzgojili v bralce za vse življenje, se poleg učiteljev v šoli trudimo tudi šolski knjižničarji, ki vedno znova iščemo nove načine, da bi branje napravili privlačnejše. Po eni strani lahko to dosežemo z ustreznim izborom knjig, ki so med mladimi priljubljene, po drugi strani pa lahko branje povežemo z različnimi aktivnostmi, ki bodo popestrile to dejavnost, ki izgublja na svoji privlačnosti. Verjetno vsaka knjiga ali zgodba v sebi skriva številne možnosti za popestritev. V šoli lahko veliko idej izpeljemo tudi v medpredmetnih povezavah. V nadaljevanju bomo opisali primer, ko smo branje knjige popestrili še z ogledom lipicancev in aktivnostmi s pomočjo konja.

OB BRANJU KNJIGE NEBO V OČESU LIPICANCA

Pri interesni dejavnosti pogovori o(b) knjigi, ki jo v šolski knjižnici izvajamo enkrat tedensko, smo za branje s skupino dijakov izbrali mladinski roman pisateljice Dese Muck z naslovom *Nebo v očesu lipicanca*.¹ Gre za delo, ki opisuje vsakdanje probleme današnjih mladostnikov, povezane z iskanjem smisla in zadovoljstva v življenju. V delo so vpletene še ljubezenske zgodbe mladih, ljubezen in odnos do živali, pobeg od doma, problem droge, begunstva, revščine, bogastva, samopodobe. Osrednja zgodba se odvija v Lipici, ki je zibelka slovenskega avtohtonega kraškega konja, iz katerega je z oplemenitenjem drugih pasem konj nastal lipicanec. Povodu za branje omenjene knjige je botrovalo tudi dejstvo, da je naša šola² v Sežani, torej blizu Lipice in se v bližini nahaja tudi posestvo z lipicanci, na katerem imajo šolane konje za izvajanje aktivnosti in terapije s pomočjo konja.

MOTIVACIJA ZA BRANJE

Avtorici Pečjak in Gradišar sta bralno motivacijo opredelili kot »nadpomenko za različne motivacijske dejavnike, ki spodbujajo otroke k branju, dajejo bralnemu procesu smisel in tako pomagajo posamezniku, da vztraja do cilja in si želi bralno izkušnjo še ponoviti« (po: Bucik, Pečjak, 2004, str. 53). Nadalje avtorici ugotavljata, da nas, pedagoške delavce, v šoli zanima predvsem, kako naj spodbudimo učence, da bodo razvili trajen interes za branje, da bodo brali tudi v prostem času, za razvedrilo, zabavo, za bogatitev svojega življenja, ter kako naj jih spodbudimo k branju kot sredstvu za učenje, da pridobijo željo po znanju in radovednosti za vse življenje. Torej želimo doseči, da učenci razvijejo notranjo motivacijo za branje. Strokovnjaki so ugotovili, da ta temelji na treh psiholoških mehanizmi: kompetentnosti, pripadnosti in avtonomnosti. Občutek učenca, da je sposoben, kompetenten, je ključen za razvoj notranje motivacije za branje. Težavnost nalo-

Novi zasloni mediji so privedli do razmaha načina branja, ki mu pravimo skimming ali preletavanje. Za preletavanje informacij na spletu je značilno, da se nanje odzivamo refleksno, brez razmišljanja.

1 Knjiga *Nebo v očesu lipicanca* je bila izbrana tudi za Cankarjevo tekmovanje v šolskem letu 2012/2013, in sicer za 8. in 9. razred.

2 V knjigi avtorica omenja tudi srednjo šolo v Sežani.

ge mora biti tolikšna, da mu predstavlja izziv, nikakor pa ne sme presegati njegovih zmožnosti kot tudi ne sme biti prelahka. Za razvoj notranje motivacije je pomembna tudi učenčeva avtonomnost, ki mu daje možnost izbire, saj je končni cilj motiviranja k branju, da bodo učenci sami izbrali branje zaradi branja samega. Pri tem je prav tako pomembno upoštevati njegov osebni interes za branje. Z zunanjo motivacijo dosežemo le, da učenec uresniči zastavljeni cilj in po doseganju cilja z branjem zaključí (Bucik, Pečjak, 2004).

Pri svojem dolgoletnem delu ugotavljamo, da tudi učitelji pri dijakih vse bolj spodbujajo notranjo motivacijo za branje, saj upoštevajo tako njihovo izbiro kot interes. To dokazuje tudi dejstvo, da veliko dijakov, ki so si že izbrali določeno knjigo, pride ponovno v knjižnico s prošnjo za zamenjavo prvotno izbrane knjige, ker jim ni bila všeč. Torej so pri svojih odločitvah resnično avtonomni, saj imajo možnosti izbire in lahko izražajo svoje interese. Tako je tudi pri interesni dejavnosti pogovori o(b) knjigi, kjer je tudi vključevanje v skupino popolnoma prostovoljno, kot je prostovoljno tudi branje knjige. Velikokrat je za začetek dovolj že, da dijaki začutijo pripadnost skupini in se v njej dobro počutijo in šele nato posežejo po knjigi in začnejo brati.

Zadnja leta opazujemo, da se je število otrok oziroma mladostnikov s posebnimi potrebami povečalo tudi v redni šoli. Pogosto imajo poleg zdravstvenih težav še specifične učne težave, med katerimi so tudi motnje branja in pisanja. Ti dijaki potrebujejo različne oblike pomoči za njihovo vključevanje. Zato jih spodbujamo k branju in da se pridružijo interesni dejavnosti. V manjši skupini se počutijo bolj varne in lažje navezujejo stike s sovrstniki, izmenjujejo svoja mnenja o problemih junakov knjige in neredko spregovorijo tudi o svojih problemih. Podpora celotne skupine z mentorjem jim je v veliko pomoč.

ŽIVALI IN BRANJE

Živali so imele v zgodovini pomembno vlogo v življenju ljudi, in sicer od začetne vloge v boju za preživetje, ko so služile kot vir hrane in za obleko, do kasnejše uporabe kot pomoč pri

delu in vse do današnje vloge, ko postajajo naši prijatelji, partnerji, družabniki in terapevti. Že zelo zgodaj so spoznali blagodejni vpliv živali na počutje, zdravje in razpoloženje človeka. Tako so že stari Grki ljudem, ki so bili neozdravljivo bolni, predpisovali jahanje z namenom, da bi jim razveselili dušo. V današnjem času, ko življenje prehitro beži mimo nas, ko si ne znamo vzeti časa zase, za prijatelje, poleg tega smo se nezavedno znašli še v vrtincu potrošnje, se vse bolj zavedamo pozitivnih vplivov, ki jih imajo živali na ljudi.

Na idejo o povezavi aktivnosti s pomočjo konja in njegovo uporabo pri spodbujanju bralnih navad smo prišli med izobraževalnim programom za terapevta za izvajanje terapije s pomočjo konja. V času izobraževanja smo se predvsem ukvarjali z otroki s posebnimi potrebami iz centrov za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje. Vendar smo želeli teoretično in praktično znanje, ki smo ga pridobili, prenesti še na naše strokovno področje, torej ga povezati z bibliotekarsko stroko.

Poleg tega sta nas k aktivnostim s konjem in njegovo uporabo pri spodbujanju bralnih navad navdihnili tudi delo Slovenskega društva za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke in program R.E.A.D., ko člani v okviru svojih dejavnosti obiskujejo šole, vrtce in knjižnice, da otrokom pomagajo pri bralnih in komunikacijskih spretnostih. Porodila se nam je ideja, da bi vlogo psa lahko prevzel tudi konj, seveda ob ustreznih prilagoditvah. Vsekakor konja ne moremo voditi v šolo, lahko pa sami pridemo h konju, s čimer spremenimo učno okolje in se iz zaprtih prostorov šole preselimo v naravo, na posestva, kjer so nastanjeni konji. To so po navadi večja posestva v osrčju narave, da lahko nudijo konjem dovolj prostora za gibanje. Ker so mladostniki v današnjem času premalo v stiku z naravo in se na splošno tudi premalo gibljejo, je še toliko bolj dobrodošlo, da se jim ponudi možnost izobraževanja v naravi.

Program R.E.A.D. (Reading Education Assistance Dogs) je program, kjer pes kot pomočnik otrokom pomaga izboljšati bralne in komunikacijske sposobnosti, in to na način, da otrok bere psu, ki ga spremlja vodnik, ki je »usposobljen moderator, ki s pomočjo svojega psa

otroka spodbuja, usmerja njegovo aktivnost branja, sodeluje pri branju in po potrebi pomaga otoku pri razumevanju besedila. Bolj kot je bralna izkušnja zanimiva in sproščujoča, bolj je otrok motiviran. Tako otrok branje povezuje s prijetno izkušnjo, ki jo doživi med branjem terapevtskemu paru.« (Bralne urice, 2018) To delo lahko opravljajo le izšolani terapevtski pari: vodniki in psi, ki so se že preizkusili v različnih okoliščinah in so za človeka nenevarni.

V Slovenskem društvu za terapijo s pomočjo živali ugotavljajo, da so »živali čudoviti prijatelji pri branju, saj pomagajo pri sprostitvi in znižujejo krvni tlak, poslušajo pozorno, ne sodijo, kritizirajo ali se smeji, dovoljujejo otrokom, da berejo s svojim lastnim ritmom, so manj strah zbujajoči kot vrstniki«. (Bralne urice s psom, 2015)

Pri večini ljudi, kar velja tudi za otroke in mladostnike, življenje ni več tako tesno povezano z živalmi, kot je bilo nekoč. Prav zaradi tega je še toliko bolj dobrodošlo, da so terapevtske živali našle pot v šole in vrtce. Otrokom se tako približa življenje živali, po drugi strani pa stik z njimi ugodno vpliva na njihov vsestranski razvoj in spodbuja številne njihove sposobnosti.

ŽIVALI KOT PODPORA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEMU PROCESU

Ugodne vplive, ki jih živali prenašajo na ljudi, so že pred leti začeli uspešno izvajati v številnih šolah tudi v Sloveniji. Tako je bila pri nas ena izmed prvih šol Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, kjer je dijake ob profesorici matematike Mojci Trampuš pri pouku spremljala terapevtska psička Šapa. Na začetku je bil to inovacijski projekt Terapevtski pes v šoli, ki je potekal v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo,³ in sicer od leta 2012 do 2017. Nato se je na podlagi dobrih rezultatov projekta oblikovala mreža šol Mreža šolski pes. Vedno pogosteje pa lahko v različnih prispevkih beremo tudi o tem, kako psi pomagajo otrokom pri branju. Pri tem ima pomembno vlogo program R.E.A.D.

³ Zavod RS za šolstvo je izdal tudi dva priročnika avtorice Mojce Trampuš z naslovoma Šapa se predstavi in Tačke v šoli.

V Sloveniji se za aktivnosti in terapijo s pomočjo živali najpogosteje uporabljajo psi in konji. Po svetu je delo s terapevtskimi živalmi že zelo razširjeno in marsikje je tudi že priznana metoda izobraževanja še zlasti za otroke s posebnimi potrebami. Prve oblike aktivnosti in terapije s pomočjo živali so se po svetu začele pojavljati v šolah, kjer so imeli živali in so za svoje otroke s posebnimi potrebami izvajali terapije in aktivnosti. Iz prispevka Andreje Ahčin⁴ lahko sklepamo, da se je podobno dogajalo tudi v Sloveniji, le s časovnim zamikom. Namreč, na Srednji šoli Biotehniškega centra Naklo, kjer so imeli na svojem posestvu konje, prostor in motivirano mentorico, so za dijake pripravili terapevtske aktivnosti s pomočjo konja (Ahčin, 2010).

Slika 1: Dijakinja na lipicancu med pripravo za jahanje na lonži

Naj ob tej priložnosti razložimo še razliko med terapijo in aktivnostmi. Aktivnosti s pomočjo živali (ASŽ) ali Animal Assisted Activities (AAA) so vse aktivnosti, kjer sodelujeta človek in žival z namenom izboljšati kakovost življenja. Aktivnosti so lahko enake za vse udeležence ne glede na njihove potrebe, težave ali

⁴ Prispevek je bil objavljen v Šolskem svetovalnem delu 19 (2010) 3-4.

Ne samo jahanje,
ampak tudi vse
druge oblike
druženja in
aktivnosti ob konju
in s konjem prinašajo
pozitivne učinke
ne le na telesnem,
temveč tudi na
psihosocialnem,
komunikacijsko-
socializacijskem
in kognitivno-
izobraževalnem
področju.

motnje za razliko od terapije s pomočjo živali (TPŽ) ali Animal Assisted Therapy (AAT), kjer pa morajo biti terapije skrbno in natančno načrtovane vnaprej, z določenimi specifičnimi cilji in prilagojene vsakemu posameznemu udeležencu glede na njegovo diagnostično oceno. Terapije morajo biti tudi zabeležene in ovrednotene po merljivih dosežkih (Demšar Goljevšček, 2010).

Za delo v redni šoli uporabljamo le aktivnosti s pomočjo živali, saj gre pretežno za bolj ali manj zdrave mladostnike brez večjih primanjkljajev. Z dodatnimi aktivnostmi s pomočjo živali želimo le popestriti izobraževalni proces in hkrati doseči še druge cilje. Tako lahko z novim in drugačnim pristopom prispevamo k motivaciji za učenje oziroma kot bibliotekarji želimo motivirati k branju. Aktivnosti zunaj učilnice ponujajo veliko možnosti za učenje in hkrati prispevajo k celostnemu razvoju mladega človeka. Pomembno je tudi druženje in navezovanje stikov z drugimi osebami, saj so mladostniki kljub navideznemu virtualnemu druženju pogosto osamljeni. In če mladostnikom ponudimo možnost aktivnosti s konjem, je verjetnost, da se bo kdo izmed njih odločil tudi za športno jahanje kot obliko rekreacije.

KONJI V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM PROCESU

Konji spadajo med večje in težje živali, zato pogosto v ljudeh vzbujajo strahospoštovanje. Pri delu z njimi je potrebna izjemna previdnost in varnost mora biti vedno na prvem mestu. Konji s svojimi čutili zelo močno zaznavajo, hitro ugotovijo strah, negotovost, neodločnost človeka, ki dela z njimi, in to spretno izkoristijo sebi v prid ter postanejo neposlušni. Pri delu s konjem je torej bistveno, da se osredotočimo le nanj. Odmisliti moramo vse trenutne skrbi in težave. Konji slovijo tudi po svojem izvrstnem spominu. Tudi vidijo zelo dobro. Imajo le slepo polje tik pred seboj in za seboj. In ker so po naravi izjemno plašne živali, je zelo pomembno, da svojo navzočnost naznanimo z glasom, še posebno ko se jim približamo v slepo polje. Celotno telo konja deluje skladno in elegantno. Ima nekoliko višjo telesno temperaturo od človeka in mirnejše dihanje. Vse našete lastno-

sti pozitivno vplivajo na človeka, na njegove reakcije in tudi počutje, hkrati pa človek ob konju razvije tiste sposobnosti in veščine, ki so potrebne tudi za uspešno šolsko delo in življenje na splošno. K temu spada vse od motivacije, koncentracije do odločnosti in prispeva tudi k izgradnji pozitivne samopodobe.

Slika 2: Dijakinja na lipincu med jahanjem na lonži

Terapije s konjem, prvotno so se imenovale hipoterapija,⁵ so bile namenjene samo osebam z motnjami in težavami gibanja, saj so s to obliko terapije dosegali zelo dobre rezultate pri izboljšanju njihovega gibanja. Vendar so kmalu spoznali, da ne samo jahanje, ampak tudi vse druge oblike druženja in aktivnosti ob konju in s konjem prinašajo pozitivne učinke ne le na telesnem, temveč tudi na psihosocialnem, komunikacijsko-socializacijskem in kognitivno-izobraževalnem področju.

Področje terapevtskega jahanja⁶ (Slika 3) vključuje kar štiri strokovna področja, in sicer: medicino, psihologijo, pedagogiko in konjeniški šport. Vsa področja so med seboj povezana (Adamič Turk, Japelj, 2010).

⁵ Med laično javnostjo se še danes pogosto uporablja izraz hipoterapija za vse oblike terapije ali aktivnosti s pomočjo konja, vendar gre pri hipoterapiji izključno za medicinsko obravnavo, ki jo izvaja fizioterapevt ob pomoči tima.

⁶ Tudi termin terapevtsko jahanje se uporablja vse manj, in sicer zaradi že omenjenega dejstva, da se veliko terapevtskih ciljev dosega tudi ob konju in s konjem in ne le z jahanjem na konju.

Izjemno dobre rezultate aktivnosti in terapije s pomočjo konja dosežemo z učenci, ki so hiperaktivni in/ali imajo specifične učne težave, kamor spadajo tudi motnje branja in pisanja.

Z razvojem in širitvijo dejavnosti aktivnosti in terapije s pomočjo konja se je začelo tudi ustrezno znanstveno preučevanje tega področja, ki prinaša merljive rezultate o številnih pozitivnih učinkih na razvoj posameznika ali skupine. Pedagoške aktivnosti in terapije s pomočjo konja vključujejo vsa spoznanja s področja pedagogike, specialne in socialne pedagogike in psihologije. Rezultati so tako vidni na telesnem, duševnem, emocionalnem in pedagoškem področju. Tako z aktivnostmi in terapijo s pomočjo konja dosežemo, da se pri udeležencu razvije empatija, odgovornost, zviša se frustracijska toleranca, izboljša se občutenje, zaznavanje, komunikacijske spretnosti, pridobi se občutek varnosti, premagajo se strahovi, krepijo se spomin, koncentracija, motivacija, inovativnost, vztrajnost, samospoštovanje in zaupanje v lastne sposobnosti. Aktivnosti in terapije s pomočjo konja pripomorejo tudi k izoblikovanju identitete, omogočajo socializacijo oziroma druženje ter navezovanje stikov, udeleženci se naučijo tudi sprejemanja in dajanje pomoči in vso dejavnost lahko sprejemajo kot zabavo in smiselno uporabo prostega časa.

Z vključevanjem otrok s posebnimi potrebami v redne šole bi z dodatnimi dejavnostmi, kot sta aktivnost in terapija s pomočjo konja, prispevali k boljšemu vključevanju teh otrok v razredno skupnost ter jim hkrati omogočili

njihov vsestranski razvoj. Izjemno dobre rezultate⁷ aktivnosti in terapije s pomočjo konja dosegamo z učenci, ki so hiperaktivni in/ali imajo specifične učne težave, kamor spadajo tudi motnje branja in pisanja. Aktivnosti in terapije so zelo primerne tudi za učence z avtizmom ali Aspergerjevim sindromom.

Mladostniki so v obdobju srednje šole ravno v času najbolj hitrega telesnega, duševnega in osebnostnega razvoja. Postavljeni so pred nove izzive, saj iščejo svoj položaj v družbi, sistem vrednot, svoj svetovni nazor in so tudi pred izbiro poklica. Velikokrat vsemu temu niso kos, zato se začnejo pojavljati konflikti znotraj njih samih ali pa prihajajo v konflikt z drugimi. Pojavi se tako imenovana mladostniška kriza identitete. Postanejo negotovi, saj ne vedo, kdo so in kdo ali kaj naj postanejo. Zaradi tega se pogosto poistovetijo z drugimi in se opredeljujejo za različne ideale, načine življenja, vrednote, ki jih tudi hitro opustijo, ko ugotovijo, da so neustrezne. Seveda je cilj tega obdobja, da si mladostniki pridobijo ustrezno identiteto, s katero bodo vstopili v družbeno dogajanje kot odrasli ljudje. Coleman in Hendry (1990, citirano po Marinšek in Tušak, 2007, str. 70) sta ugotovila, da viharški model velja le za manjšino mladostnikov in je posledica motenih odnosov v družini. V današnjem času so odnosi med starši in mladostniki velikokrat neustrezni zaradi stresa, ki ga prinaša sodobni način življenja. In če mladostniki nimajo ustreznih družinskih vezi, to vpliva na njihovo slabše razpoloženje in počutje. Zato tudi »hišne ljubljence pogosto smatramo kot družinske člane«, ki delujejo »kot zaščitni faktor za adolescentovo dobro počutje« (Marinšek in Tušak, 2007, str. 72).

AKTIVNOSTI S POMOČJO KONJA

Za izvajanje aktivnosti in terapije s pomočjo konja se zahteva nekoliko širši terapevtski tim,

⁷ V raziskavi, ki je potekala v Filadelfiji, so hiperaktivne otroke razdelili v dve skupini, in sicer se je ena skupina ukvarjala z aktivnostmi, ki niso vključevale živali, druga skupina pa je skrbela za živali v živalskem vrtu. Rezultati so pokazali pomembno razliko med skupinama. Otroci, ki so skrbeli za živali, so simptome hiperaktivnosti zmanjšali, njihove učne sposobnosti pa so se zvišale (Marinšek in Tušak, 2007, str. 222).

kar je razumljivo glede na velikost živali in s tem tudi na večje možnosti neugod. Terapevtski tim tako sestavljajo: strokovno usposobljen terapevt,⁸ pomočnik terapevta, vodnik konja in ne nazadnje tudi terapevtski konj, ki mora biti primeren za to delo in ustrezno šolan.

Mi smo vse aktivnosti izpeljali pod strokovnim vodstvom dveh terapevtov za aktivnosti in terapijo s pomočjo konja, vodnikom konja in učiteljem jahanja, in uporabljali smo šolanega terapevtskega konja. S tem smo zadostili vsem strokovnim priporočilom.

Slika 4: Nebo v očesu lipicanca

Dijaki so na posestvo prinesli knjigo Nebo v očesu lipicanca. Primerjali so fotografije, objavljene v knjigi, z lipicanci v naravi. Ogleda-

8 Izobraževanje terapevtov za aktivnosti in terapije s pomočjo konja v Sloveniji izvaja Ustanova Fundacija Nazaj na konja. Gre za izobraževalni program, ki je verificiran tudi s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Socialne zbornice Slovenije. Izobraževanje hipoterapevtov pa poteka v CIRIUS Kamnik in je namenjeno samo fizioterapevtom.

li so si lipicance, ki so bili nastanjeni v hlevu, kot tudi tiste, ki so se prosto gibali v izpustu. Tem so še s posebno pozornostjo pogledali v oko in občudovali odsev v njem, ki ga je pisateljica Desa Muck lepo zajela v naslovu knjige. Ob pomoči terapevtskega tima so pripravili konja in opremo za jahanje ter spoznavali nove izraze za dele opreme. Na učnem listu so imeli izpisan odlomek⁹ iz knjige, ki so ga primerjali z navodili, ki so jih dobili od terapevtskega tima. Med jahanjem na konju pa so odgovarjali na zastavljena vprašanja, povezana z vsebino knjige, in razjasniti so morali nekaj pojmov, povezanih s konji (npr.: Vzeti vajeti v svoje roke, Močan kot konj, Podarjenemu konju se ne gleda v zobe itd.). Za konec pa je vsak posameznik, glede na dejstvo, da ne gre za mladostnike s posebnimi potrebami, dobil možnost samostojnega jahanja na lonži pod vodstvom strokovno usposobljenega učitelja jahanja.

SKLEP

Sodobni čas ni naklonjen branju, zato je še toliko bolj zaželeno, da iščemo nove oblike in načine, da bi mlade spodbudili k branju knjig. Ena izmed njih je lahko tudi obravnava knjige, popestrjena z aktivnostmi in terapijo s pomočjo konja. Čeprav smo dijake samo enkrat peljali h konjem in z njimi izvajali aktivnosti ter tako popestrili dejavnost pogovori o(b) knjigi, smo jih obogatili z novo izkušnjo. Morda smo vplivali tudi na njihov odnos do knjige in branja ali pa smo pri kom vzbudili ljubezen do konj in živali ali do športnega jahanja.

Dijaki so se hkrati seznanili tudi z avtohtono slovensko pasmo konj, spoznali so opremo za jahanje in se naučili pripraviti konja za jahanje, in sicer od čiščenja do osedljanja. Pozornost smo posvetili tudi njihovim občutkom in doživetju. Naučili so se tudi razumevanja in rabe pregovorov in rekov, povezanih s konjem.

Da smo dijake odpeljali na posestvo z lipicanci in jim dali priložnost dela ob konju, s konjem in pripravi konja za jahanje ter jim omogočili

9 Odlomek iz knjige na strani 20.

jahanje, ki je bilo za vse prva izkušnja, je bila kar pogumna in odgovorna odločitev.

Dijaki so po izvedbi podali še svoje mnenje o izpeljani aktivnosti zunaj šole. Vsi so bili zelo zadovoljni in bi si še želeli podobnih aktivnosti. Koliko smo s tem prispevali k spodbujanju

branja, z enkratno izvedbo aktivnosti ne moremo ugotoviti. Vsekakor bi morali, če bi želeli oceniti vpliv aktivnosti in terapije s pomočjo konja na spodbujanje bralnih navad dijakov, podobne aktivnosti izvajati večkrat in redno. ●

Viri in literatura

- Adamič Turk, M., Japelj, A. (2010). Strokovna razdelitev terapevtskega jahanja. V: *Konj, s konjem – na konju* : priročnik o terapevtskem jahanju (str. 23–32). Draga: CUDV.
- Ahčin, A. (2010). Terapevtske aktivnosti s pomočjo konja kot del osebnega izobraževalnega načrta mladostnika. *Šolsko svetovalno delo: revija za svetovalne delavce v vrtcih, šolah in domovih* 19 (3-4), str. 88–92.
- Bralne urice s psom (R.E.A.D. program)* (2015). Pridobljeno 21. 4. 2018 s spletne strani: <https://ambasadorji-nasmeha.si/bralne-urice-s-psom-read-program>.
- Bralne urice s psom: naša izkušnja s programom R.E.A.D.* (2018). Pridobljeno 19. 1. 2021 s spletne strani: <https://www.minipoliglotini.com/blog/posts/bralne-urice-s-psom-nasa-izkusnja-s-programom-r-e-a-d>.
- Bucik, N., Pečjak, S. (2004). Učenčev izbor – ključ do motivacije za branje. *Otrok in knjiga*. 31 (40), str. 53–67.
- Demšar Goljevšček, M. (2012). *Terminologija s teoretskimi koncepti in metodami*. Starošince: Ustanova – Fundacija Nazaj na konja. Nepublikirano gradivo.
- Demšar Goljevšček, M. (2010). Terminologija na področju aktivnosti in terapije s pomočjo konja ter modeli razdelitve. V: *Konj – sprejemanje drugačnosti. 2. kongres terapevtskega jahanja*. Kamnik: CIRIUS.
- Kaj je terapevtsko jahanje*. Kamnik: CIRIUS. Pridobljeno 19. 1. 2021 s spletne strani <http://www.cirius-kamnik.si/jahanje>:
- Konj, s konjem – na konju: priročnik o terapevtskem jahanju* (2010). Draga: CUDV.
- Kovač, M. (2020). *Berem, da se poberem*. Ljubljana: Mladinska knjiga,
- Marinšek, M., Tušek, M. (2007). *Človek – žival: zdrava naveza*. Maribor: Pivec.
- Trampuš, M. (2014). Delo terapevtskega psa v šolah – opis primera. *Didakta* 24 (169), str. 32–35.
- Tušak, M., Tušak, M. (2002). *Psihologija konja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

NATALIJA MIKULETIČ, univ. dipl. bibl. zaposlena na Šolskem centru Sežana.
Naslov: Šolski center Sežana, Stjenkova ulica 3, 6210 Sežana
E-naslov: natalija.mikuletic@gmail.com